

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов та
інформаційно-комунікативних технологій

Курсова робота з педагогіки
на тему: «Іноземна мова у громадянському вихованні учнів сучасного ліцею»

Студентки групи **СОа 16-20** денної форми здобуття освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти педагогічного факультету романо-германської та української філології (спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), спеціалізація 014.021 Англійська мова і література, освітньо-професійна програма Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (англійська мова і друга західноєвропейська мова))

Дейнеки Оксани Володимирівни

Науковий керівник:

Проректор з навчально-виховної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент
Соловей М.І.

Оцінка за 4-бальною шкалою _____
Оцінка за 100-бальною шкалою _____
Оцінка за шкалою ЄКТС _____

Члени комісії: _____

(підпис) (Прізвище та ініціали)

(підпис) (Прізвище та ініціали)

(підпис) (Прізвище та ініціали)

Київ – 2023

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ ВИХОВАННІ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ	 8
1.1 Сутність громадянського виховання та його складники	8
1.2 Проблематика ролі іноземної мови у громадянському вихованні підрастаючого покоління	11
1.3 Основні напрями впливу вивчення іноземної мови на виховання юного громадянина ..	14
 РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	 17
2.1 Шляхи здійснення громадянського виховання під час класної та позакласної роботи на уроках іноземної мови	17
2.2 Закордонний досвід власного дослідження у St. Paul's Primary School, Велика Британія.....	19
 ВИСНОВКИ	 22
РЕЗЮМЕ	24
АВСТРАКТ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	26

ВСТУП

Громадянська освіта є важливою частиною освіти дитини, оскільки вона допомагає їй розвивати знання, навички та цінності, необхідні для того, щоб стати поінформованими та зацікавленими громадянами. Цей процес починається від самого народження та триває впродовж усього життя. Звісно, що найбільший вплив на формування особистості має сімейне коло, де дитина набуває основних етичних цінностей та ідеалів. Однак, значний вплив на її розвиток мають також заклади освіти. У сучасних реаліях іноземна мова займає важливе місце у формуванні патріотизму у школярів. Уроки іноземної мови є важливим та ефективним інструментом виховання молоді, оскільки саме ця дисципліна дає змогу поєднувати вдосконалення мовних навичок здобувачів освіти із виховним впливом на них, допомагає сформувати у молодих людей моральні та етичні норми. Ця особливість базується на тому, що навчаючись учні отримують не лише знання, а й вміння та навички користуватися чужою мовою як засобом спілкування з одного боку та лишає виховний відбиток на формуванні особистості – з іншого. Через вивчення іноземної як другої мови педагоги допомагають юним громадянам з раннього віку розвивати усвідомлення приналежності до певної нації, оскільки, заглиблюючись у «чужу» культуру, відкриваються нові аспекти рідної. громадянська освіта має також зосереджуватися на сприянні різноманітності та інклюзії. Діти повинні дізнатися про різні культури та погляди, а також про те, як поважати та цінувати відмінності. Допомагаючи розвинути ці навички та знання у школярів, ми робимо позитивний внесок у свою державу та світ.

Громадянська освіта не обмежується окремим предметом, а повинна бути інтегрована в різні протягом усього навчання дитини. Ось кілька прикладів того, як громадянську освіту можна включити в різні предмети:

1. Суспільствознавство: Суспільствознавство природно підходить для громадянської освіти, оскільки це вивчення людського соціуму. На уроках суспільствознавства школярі можуть вивчати демократію, уряд і громадянство.

Вони також можуть дізнатися про історичні події, які сформували їхню спільноту та світ.

2. Мовне мистецтво: уроки мовного мистецтва можуть включати читання та письмо про соціальні проблеми, політику та уряд. Учні можуть відкривають для себе різні форми медіа та про те, як аналізувати та інтерпретувати отриману інформацію.

3. Математика: уроки математики можуть включати уроки про голосування та статистику. Учні можуть дізнатися про важливість використання даних для прийняття обґрунтованих рішень і про те, як інтерпретувати та аналізувати графіки та діаграми.

4. Наука: під час такого заняття вчителі можуть проводити заняття базуючись на проблемах навколишнього середовища, зміни клімату та сталого розвитку, інформуючи підлітків про важливість захисту навколишнього середовища та про те, як діяти для вирішення екологічних проблем.

5. Фізичне виховання: уроки фізкультури можуть включати уроки командної роботи, спортивної майстерності та чесної гри. Школярі можуть дізнатися про важливість спільної роботи та поваги до інших як на полі, так і поза ним.

Включаючи громадянську освіту в різні предмети, учні можуть розвинути широке та цілісне розуміння навколишнього світу. Вони також можуть побачити, як різні предмети взаємопов'язані та як їхні знання можна застосувати до їхніх проблем і проблем навколишнього світу.

Багато дослідників зробили свій внесок у вивчення соціального виховання школярів. Галузь соціальної освіти є міждисциплінарною, залучаючи вчених із таких галузей, як освіта, соціологія, психологія, політологія та антропологія, серед інших.

Одними із відомих дослідників в галузі соціальної освіти були Джон Дьюї - американський філософ і реформатор освіти, який вважав, що освіта повинна готувати учнів до активної участі в демократичному суспільстві та Пауло Фрейре - бразильський педагог і філософ, який розробив критичну педагогіку, яка наголошує на ролі освіти в соціальних і політичних перетвореннях. Ці дослідники, серед багатьох інших, зробили внесок у наше розуміння соціальної освіти для школярів і важливості підготовки учнів до того, щоб вони стали поінформованими та активними громадянами.

Було декілька дослідників, які вивчали громадянську освіту школярів під час вивчення іноземної мови. Ось кілька яскравих прикладів:

1. Клер Крамш: лінгвіст і дослідник освіти, яка вивчала взаємозв'язок між вивченням мови та міжкультурною компетентністю. Крамш підкреслив важливість інтеграції культурної та громадянської освіти у вивчення іноземної мови.

2. Селеста Кінгінгер: професор прикладної лінгвістики, яка вивчала зв'язок між вивченням мови та глобальним громадянством. Кінгінгер підкреслила важливість сприяння міжкультурній компетентності та глобальній обізнаності через вивчення мови.

3. Пітер М. Келлетт: дослідник освіти, який вивчав взаємозв'язок між вивченням мови та громадянською освітою в контексті сервісного навчання. Келлетт стверджував, що вивчення мови може допомогти учням розвинути почуття соціальної відповідальності та громадянської активності за допомогою громадських проектів.

Ці дослідники, серед іншого, підкреслили потенціал вивчення іноземної мови для сприяння громадянській освіті та залученню школярів. Інтегруючи культурну та громадянську освіту у вивчення іноземної мови, студенти можуть розвивати навички та знання, необхідні для того, щоб стати поінформованими та активними громадянами в глобалізованому світі.

У наш час в умовах зростання значущості громадянського виховання дуже важливо приділяти цьому більшу увагу під час вивчення кожного предмету і зокрема іноземної мови. Актуальність проблеми та її недостатнє дослідження зумовили вибір теми нашої курсової роботи.

Об'єкт дослідження: іноземна мова як навчальний предмет.

Предмет дослідження: шляхи громадянського виховання сучасних школярів засобами іноземної мови.

Мета дослідження: обґрунтувати сутність громадянського виховання в сучасних умовах і проаналізувати шляхи його здійснення в навчальному процесі з іноземної мови в сучасноиому ліцеї.

Об'єкт, предмет та мета дослідження зумовили такі **завдання**:

1. Вивчити сутність громадянського виховання та його складників;
2. Визначити основні напрями впливу вивчення іноземної мови на виховання юного громадянина;
3. Проаналізувати шляхи здійснення громадянського виховання під час класної роботи на уроках іноземної мови;
4. Проаналізувати шляхи здійснення громадянського виховання під час позакласної роботи на уроках іноземної мови
5. Проаналізувати громадське виховання закордоном під час вивчення іноземних мов

Методи дослідження:

Під час написання курсової роботи були використані такі методи дослідження як: теоретичні (ознайомлення та аналіз педагогічних та філософських джерел), емпіричні (бесіда із педагогом) та порівняльний аналіз різних типів навчання у під час класної та позакласної роботи в Україні та закордоном.

Практична частина нашого дослідження здійснювалася шляхом спостереження, взаємодії із учасниками шкільного процесу та порівнянням вітчизняного й закордонного досвідів.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме, abstract та списку використаної літератури.

1.1 Сутність громадянського виховання та його складники

Як особи, ми є невід'ємною частиною суспільства. Суспільство складається з індивідів, які взаємодіють один з одним, поділяють спільні цінності, норми та інститути та колективно сприяють функціонуванню та розвитку спільноти.

У широкому розумінні суспільне виховання – це стихійна або спеціально організована діяльність із передачі новим поколінням соціального досвіду, підготовка його до суспільного життя. Щодо цього суспільне виховання тотожне процесу становлення індивіда як особистості, тобто як суспільної істоти. Мета громадянської освіти в сучасних умовах є надання людям знань, навичок і цінностей, необхідних для участі в демократичних процесах і сприяння їм, сприяння соціальній справедливості та справедливості, а також розвиток навичок критичного мислення.

У сучасних умовах громадянська освіта має на меті надати людям можливість брати участь у демократичних процесах і робити свій внесок у них, розвивати навички критичного мислення. Особливості такого виховання відрізняються від традиційної освіти в сучасних умовах. В першу чергу це інклюзивність. Громадянська освіта в сучасних умовах покликана бути інклюзивною та доступною для всіх членів суспільства, незалежно від їх соціального, культурного чи економічного походження. Наступною особливістю є міждисциплінарний підхід, що в свою чергу охоплює широкий спектр тем, зокрема історію, право, економіку, соціологію, політологію тощо. Він має на меті дати учням всебічне розуміння політичних, економічних і соціальних систем у своїй країні та світі. Акцент на критичному мисленні є наступною особливістю даного виховання, оскільки громадянська освіта в сучасних умовах спрямована на розвиток навичок критичного мислення та медіаграмотності, щоб дати можливість людям приймати обґрунтовані рішення та брати участь у публічному дискурсі.

Сформованість дитини як свідомого громадянина, якому притаманні високі моральні ідеали суспільства, любов до Батьківщини, відповідальність за

виконання громадянського обов'язку є основною метою громадянського виховання. Завдання громадянської освіти в сучасних умовах включають виховання демократичних цінностей і принципів, заохочення активної громадянської позиції та громадянської активності, розвиток навичок критичного мислення та медіаграмотності, виховання соціальних та емоційних компетенцій, сприяння глобальному громадянству та міжнародним відносинам, вирішення сучасних проблем та викликів, а також заохочення діалогу та обговорення.

Способів реалізації громадянської освіти в сучасних умовах є багато. Ось декілька прикладів реалізації громадянської освіти в сучасних умовах:

Навчання в класі: Громадянську освіту можна викладати в офіційному класі, коли вчителі використовують різні ресурси, такі як підручники, мультимедіа та інтерактивні заходи, щоб навчити учнів демократичних принципів, прав людини, громадянської активності та питань соціальної справедливості.

Онлайн-навчання: із зростанням онлайн-навчання громадянська освіта також може здійснюватися через онлайн-уроки, позакласні заходи на інтерактивних платформах, надаючи учням можливість брати участь в обговореннях, співпрацювати над проектами та отримувати доступ до широкого спектру освітніх ресурсів.

Моделювання та рольові ігри: моделювання та рольові ігри можуть допомогти учням відчувати та зрозуміти демократичні процеси, такі як голосування, публічне обговорення та формування політики, у практичній та захопливій формі, надаючи учням можливість розвивати критичне мислення та навички вирішення проблем

«Громадянське виховання – це виховання на громадянських ідеях, а бути справжнім громадянином – значить насамперед піклуватися про майбутнє суспільства, а майбутнє – це діти.»

«Громадянськість пробуджується в юній душі лише тоді, коли людина вже в

дитинстві і особливо в роки отрочтва робить світ кращим, ніж він є.»

«Громадянськість – це насамперед відповідальність, обов'язок та вища сходинка в духовному житті людини, на якій вона віддає себе справжньому ідеалові.»

Такі гуманістичні засади громадянського виховання вперше висвітлив у 1970р. Василь Сухомлинський. Він вважав, що першочергова умова формування громадянина – це організація емоційно насиченого діяльного трудового життя шкільного колективу, що ефективно впливає на становлення громадянської позиції кожного індивіда.

1.2 Проблематика ролі іноземної мови у громадянському вихованні підростаючого покоління

«Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина», — сказав якось Йоганн Вольфганг фон Гете. Загалом людина, яка володіє мовами, різнобічно розвинута особистість, володіє кращими здібностями до вивчення нового, вільніша та більш впевнена у спілкуванні з людьми. У наш час з'являється все більше і більше охочих знати іноземні мови. Володіючи нею, людина автоматично переходить на вищий соціальний ступінь, оскільки стає конкурентоспроможним претендентом на високооплачувану посаду. Адже, як відомо, престижні організації, зазвичай, або самі є представниками іноземних фірм, або ведуть з ними активну партнерську діяльність. Іноземні мови покращують якість нашого життя у всіх її сферах.

Освіта громадянської особистості є дуже актуальною в сучасному українському суспільстві, оскільки вона дає громадянам можливість брати активну участь у демократичних процесах, сприяє соціальній згуртованості, бореться з корупцією, заохочує права людини, заохочує участь громади, розвиває навички критичного мислення та вирішує екологічні проблеми. Інвестуючи в громадянську освіту, Україна може виховати відповідальних та заангажованих громадян, які роблять внесок у демократичний та соціальний розвиток країни. Центральним об'єктом даного наукового напрямку є взаємодія між своїм і чужим, знайомим та невідомим, у результаті чого відбувається взаємодія двох чи декількох культур. Одним із характерних наслідків цієї взаємодії є взаємозбагачення культур також у мовній галузі. Учені стверджують, що процес вивчення іноземної мови прямо та опосередковано сприяє посиленню усвідомлення своєї особистої ідентичності на культурному та мовно-мовленнєвому рівні тих, хто вивчає іноземну / іноземні мови.

Роль іноземних мов у громадянському вихованні підростаючого покоління є важливою проблемою, яка має як практичне, так і теоретичне значення. Ось кілька ключових моментів, які слід враховувати:

Глобалізація. У сучасному глобалізованому світі здатність спілкуватися кількома мовами стає все більш важливою для громадянської активності. Оскільки люди з різних культур і походження частіше спілкуються, вміння говорити іноземною мовою може сприяти ефективній комунікації та взаєморозумінню.

Культурне розуміння. Вивчення іноземної мови також може допомогти молодим поколінням розвинути розуміння та цінування інших культур. Це може сприяти розвитку почуття емпатії та відкритості до людей з різним походженням, що є важливою складовою громадянської освіти.

Економічні вигоди. Знання іноземної мови також може принести економічні вигоди, оскільки це може відкрити можливості працевлаштування та дозволить людям брати участь у міжнародних ділових операціях.

Однак існують також проблеми, пов'язані з інтеграцією навчання іноземних мов у громадянську освіту. Наприклад, проблеми із обмеженими ресурсами у багатьох школах і навчальних закладах, може не вистачати ресурсів або фінансування, щоб забезпечити повну іноземну мовну освіту для всіх учнів, особливо для тих, хто проживає в незаможних громадах. Викладання іноземної мови звісно вимагає спеціальних педагогічних знань, які можуть бути доступні не в усіх навчальних закладах. Культурні упередження можуть існувати культурні упередження щодо певних мов, що може призвести до відсутності підтримки їх залучення до громадянської освіти. Загалом роль іноземних мов у громадянській освіті підростаючого покоління є важливою проблемою, яка потребує ретельного розгляду та багатоаспектного підходу для вирішення проблем і максимізації переваг.

Освіта громадянської особистості є дуже актуальною в сучасному українському суспільстві, оскільки вона дає громадянам можливість брати активну участь у демократичних процесах, сприяє соціальній згуртованості, бореться з корупцією, заохочує права людини, заохочує участь громади,

розвиває навички критичного мислення та вирішує екологічні проблеми. Інвестуючи в громадянську освіту, Україна може виховати відповідальних та заангажованих громадян, які роблять внесок у демократичний та соціальний розвиток країни. Досліджуючи аспекти прав людини, стереотипи у суспільстві, діти можуть вивчати словниковий запас і поняття, пов'язані з темою. При цьому вдосконалюють свою мову навичок, студенти можуть розвинути розуміння складності індивідуальних прав та їхньої ролі під час взаємодії з однокласниками. Оскільки тема дуже широка, вчителі мають можливість використовувати її різними способами. Такий урок не тільки підвищує свідомість учнів, а й сприяє обізнаності щодо таких глобальних проблем, як: зміна клімату, втрата біорізноманіття, добробут біженців і міжнародні проблеми охорони здоров'я, такі як ВІЛ/СНІД.

1.3 Основні напрями впливу вивчення іноземної мови на виховання юного громадянина

Про наслідки вивчення іноземної мови на формування людини як індивіда вказував ще Вільгельм Гумбольдт: «Вивчення іноземної мови відбувається паралельно з досягненням нової точки зору дотеперішнього світогляду, оскільки кожна мова включає ціле сплетіння значень, понять та уявлень певної частини людства». Вивчаючи іноземну мову, у людини змінюється її звична манера розуміння та все частіше трапляються порівняння слів, створення асоціацій та відповідників у іноземній мові. Варто зазначити й думку У. Бройера: «Що здається незмінним, сталим у рідній мові, у новій мові може наповнюватись новим змістом». Така можливість пояснюється як вихід рамок ідентифікації через нові, гнучкі конструкції. З іншого боку це можна сприймати як загроза перед втратою ідентичності, що супроводжується протистоянням та страхом. А.Ц. Гуїора звертає увагу на той факт, що наша манера говоріння та спосіб вести бесіду складає важливу частину нашої особистості і кожен має «власну мову», що найактивніше формується під час здобуття освіти і вже потім видозмінюється впродовж життя залежно від багатьох чинників, таких як оточення, хоббі, робота, стиль життя і тд. Мовна поведінка, звучання, тон особистого голосу та вимова значною мірою сприяють самоідентифікації. Якщо ми розмовляємо з нехарактерним для нас звучанням, тональністю та зміненою інтонацією, це можна сприймати як зміну нашої особистості. Автентична іншомовна вимова сприяє креативізації нашої Я-межі і тимчасовій модифікації особистого самозображення. Під час контакту з іншою мовою, тобто з системою символів цієї мови, відбувається явище занурювання особистості в світ іншої мови зі своїми поняттями, розуміннями, завдяки чому відбувається також розширення та релятивізація кордонів ідентифікації рідної мови.

Поєднання уроків іноземної мови з громадянською освітою може дати учням кілька переваг:

1. Сприяє міжкультурному розумінню: коли учні вивчають іноземну мову, вони також дізнаються про культуру та суспільство, пов'язане з цією мовою. Інтегруючи громадянську освіту в уроки іноземної мови, учні можуть глибше зрозуміти цінності, вірування та традиції різних культур. Це може допомогти сприяти міжкультурному розумінню та співчуттю.
2. Покращує вивчення мови: Вивчення іноземної мови – це не лише запам'ятовування лексики та граматичних правил. Це також навчитися ефективно спілкуватися з людьми з різних культур. Вивчаючи теми громадянської освіти в контексті іноземної мови, студенти можуть застосовувати свої мовні навички в контексті реального світу, що може покращити їхній досвід вивчення мови.
3. Розвиває навички критичного мислення: теми громадянської освіти часто вимагають критичного мислення та аналізу складних соціальних питань. Інтегруючи ці теми в заняття з іноземної мови, студенти можуть розвивати свої навички критичного мислення, а також покращувати свої знання мови.
4. Готує студентів до глобального громадянства: у сучасному глобалізованому світі для студентів важливо розвивати знання та навички, необхідні для того, щоб бути відповідальними громадянами світу. Поєднуючи уроки іноземної мови з громадянською освітою, студенти можуть дізнатися про глобальні проблеми та розвинути почуття відповідальності перед своєю громадою та суспільством.

Загалом, поєднання уроків іноземної мови з громадянською освітою може надати учням більш комплексний і змістовний освітній досвід. Це може допомогти їм розвинути важливі навички та знання, які підготують їх до успіху у все більш різноманітному та взаємопов'язаному світі.

Е. Лайне та М. Піко також стверджують, що процес освоєння іноземної мови може мати також і негативний вплив на людину, особливо в шкільному віці. Це пояснюється тим, що «виривання» з рідної мови є нелегким, оскільки вона є фундаментом ідентичності. У дослідженні, проведеним І. Акерманом, в якому були опитані іммігранти, що перебували в Німеччині, стало відомо, що ці люди переживають за втрату своєї ідентичності через вивчення іноземної та повне занурення в інший менталітет, тому для більшості із них стовення нового «Я» є справжнім викликом. Можна зробити висновок та додати, що у цьому випадку опанування ще однієї мови пов'язано для них із відчуженням чи сприймається навіть як загроза втрати своєї ідентичності, так як не відчувають себе приналежними до невого соціуму та в той же час відірваними від Батьківщини. Оскільки процес вивчення іноземної мови в школах є обов'язковий, умовно його можна прирівняти як примусовий, тому ці дослідження, що зосереджені на іммігрантах, можна поширити і на навчальний процес.

Підсумовуючи той факт, що під час вивчення іноземної мови як освітній процес, що поєднує у собі як когнітивні так і психолого-педагогічні аспекти, вимагає підвищену пильність до самооцінки та -критики. Ті фактори, що перешкоджають школяру поуватись впевнено, посилюють захист, який у свою чергу може перетворитись на бар'єр до успішного оволодіння другою мовою. Педагоги повинні бути зацікавлені у тому, щоб почуття самооцінки в учня не страждало і вивчення іноземної мови не було б для нього чи неї тягарем під час освітнього процесу. Щоб адекватно врахувати негативні та позитивні фактори впливу іноземної мови на формування та усвідомлення особистої ідентичності, викладач повинен дотримуватися низки вимог методичного та дидактичного характеру, таких як: організація уроків, спілкування та взаємодія з учнями, відповідність навчальних планів рівню знань, розмовним та їх інтелектуальним можливостям.

2.1 Сучасні педагогічні дослідження з даної проблематики

Шляхи здійснення громадянського виховання під час класної роботи на уроках іноземної мови

Реальність багатомовного та багатокультурного суспільства полягає в тому, що мови накладаються та стикаються. Робота з перекладу мов є хаотичною практикою в наших багатомовних сім'ях, школах і містах. З цього життєвого досвіду ми повинні навчитися, як навчити людей набувати мовних навичок, необхідних для багатомовного суспільства, і як розвивати необхідну чутливість до культурних і мовних потреб своїх співвітчизників.

Деякі заняття можуть бути розроблені в основному відповідно до цілей, зосереджених на лінгвістичних аспектах володіння мовою, але також може бути вирішено приділити простір ширшим освітнім проблемам. Наприклад, навчання мови може бути пов'язане з громадянською освітою, задуманою на національному рівні, або з освітою для демократичного громадянства, що можуть включати такі цілі:

- забезпечення кращого підходу до письма (система письма, текстові форми)
- стимулювання роздумів про спілкування, людські мови та мову
- ознайомлення зі спільною мовною спадщиною
- розвиток словесної творчості
- впровадження естетики словесного творіння та читання література
- створення основи для критичного аналізу виробництва знань у зв'язку з мовами (у випадку філософії та сучасної науки)
- відкриття шляху до знань інших суспільств.

Деякі політичні філософії, добре представлені в Європі, висувають теорію про те, що держава, нація та мова є взаємопов'язаними: національна мова є символом

і компонентом національності, а також є чинником у визначенні самого громадянства.

Іноземні мови створюють різні проблеми. Причини їх включення до навчальних програм сьогодні часто економічні та практичні, хоча вивчення мов, зокрема класичних мов (грецької та латинської), довгий час вважалося засобом «розумової підготовки», доступу до відповідної літератури та загальних знань, з престиж, який йшов із мовою. Загальна тенденція європейських систем освіти надає іноземним мовам більшого значення, ніж раніше, найчастіше на шкоду класичним мовам. Ця підвищена увага є результатом підвищеного соціального попиту на мови, який сам по собі є результатом більшого усвідомлення того, що знання іноземних мов є перевагою в трудовому житті. Зараз може бути запропоновано більше мов, і час, який приділяється їм, має тенденцію до збільшення.

Ці висновки чітко викладені в дослідженні Eurydice щодо викладання мов у школах. Були зроблені наступні спостереження:

- більше місця приділяється мовам (раніше навчання, більше часу, присвяченого мовам протягом усього навчання в школі)
- велика чутливість до викладання регіональних мов і, значно меншою мірою, перших мов дітей іммігрантів, для яких найпоширенішим рішенням все ще є інтеграція в освітні системи
- пропонується ширший діапазон мов, хоча реальний вибір все ще обмежений.

2.2 Досвід власного дослідження

В Україні є різні типи шкіл, а саме: ліцеї, колегіуми, гімназії і т.д., та у кожній із них є спільна мета – забезпечити школярів стійкою освітньою базою для подальшого розвитку. Так, наприклад, у школі із поглибленим вивченням іноземної мови, навички учня будуть суттєво відрізнятися від тих учнів, що відвідують масову школу. Для того, аби кожний урок пройшов продуктивно та ефективно, дуже важливо для вчителя – це правильно підібрати тему для уроку, яка б відповідала освітній програмі. Отож вивчаючи іноземну мову для школяра буде не достатньо сухо зазубрювати граматику чи вокабуляр, оскільки це не розкриває всі аспекти мови. У більшості українських шкіл таке навчання поєднується із поглибленим вивченням соціокультурної інформації та певними знаннями про етнос, мову якої вивчають, культуру спілкування, звичаї та традиції, спосіб або стиль життя, соціальне середовище та норми поведінки. Для цього вчителі використовують весь свій «арсенал», що складається із додаткових книжок та журналів, відео та аудіо матеріалів і навіть спілкування із носіями мови, аби зацікавити школяра.

Також в українських школах іншомовна культура покладена в основу багатьох позакласних заходів. Хочу навести приклад Нововолинського ліцею №8, випускницею якого я була в 2020 році та брала активну участь у таких заходах. Так, одним із них був покшкільний табір «Fun Blast», метою якого було гармонійне поєднання відпочинку та всебічне виховання та розвиток дітей, зацікавлених англійською мовою. Перед вихователями стояли такі основні завдання:

- організувати дитяче дозвілля у літній період,
- покращити рівень володіння іноземною мовою, зокрема розмовні навички, створити умови для розвитку особистості у колективі,
- розвивати самоврядування,
- прививати морально-етичні цінності як повноцінним громадянинам.

Аби ці заняття були максимало цікавими для молодібули включені такі заходи:

- квести,
- sport mornings,
- тренінг «Як стати лідером»,
- team games,
- movie club (перегляд кінофільмів про таланових та успішних молодих людей з подальшим обговоренням) та багато іншого.

Логічно зробити висновок про те, що іноземна мова несе з собою свою культуру, і вивчення мови є вивченням іншомовної культури, під якою розуміємо всі ті матеріальні і духовні цінності. Оночасно це навчання відбувається у порівнянні її зі своєю рідною, укріплюючи власні знання про свою мову та культуру, що продовжують будуватися суспільством, і що може бути передане учню в навчальному і виховному аспектах при оволодінні іноземною мовою.

Спираючись на власний досвід під час спостереження та участі у навчальному процесі в одній із Кеймбриджських початкових шкіл (St Paul's Primary School, Coronation Street, Cambridge), хочу зазначити, що мова є тим інструментом, який формує дитину ще змалку та закладає певні цінності в незалежності від її соціального стану чи національності. Обовязкова початкова школа у Британії надає освіту для дітей від 4 до 11 років. Хочу зазначити те, що я була здивована, побачивши, що заняття проводяться по групах, які поділені не по віковій категорії, а за тим як добре налагоджена комунікація між дітьми. Перше на що звернулась увага – це взаємодія дітей. Вони усі кардинально різні не тільки зовні, а своїм менталітетом, однак це не заважало їм розуміти один одного та виконувати поставлені вчителем завдання, хоча кожної дитини був різний рівень володіння англійською мовою. Загалом Англія - це полікультурна країна, тому не варто дивуватись, випадково почувши китайську, польську, німецьку чи українську мову від дитини у буденному житті.

Моєю ціллю в було знайти підхід до українських дітей та підбадьорити їх у компанії ровесників. Поспілкувавшись з деякими із них можна зробити висновок, що мова для них є найголовнішою перешкодою для вільного комунікування з іншими дітьми у групі, у цьому випадку англійська, як основна мова. Деякі із них поводили себе досить впевнено, причиною чому були набуті навички говоріння іноземною мовою, той час як інші були доволі замкнуті та важко йшли на контакт із іншими школярами.

Під час зустрічі директор школи зазначила, що у їхньому навчальному закладі навчається велика кількість дітей, що вже вільно розмовляють декількома мовами, хоча не рідко мають труднощі із висловленням власної думки. Вихователі заохочуть дітей до креативності, розвитку та комфорту під час навчального процесу, тому стараються знаходити різні варіанти, які б сприяли покращенню сприймання та засвоєння інформації. У цьому випадку, аби розвантажити українських учнів та послабити мовний тиск на них, я охоче спілкувалася з ними рідною мовою, залучаючи й інших учнів, аби створити дружню атмосферу. Таким чином це сприяє також соціокультурному вихованню під час групової роботи та змінює мовну діяльність в такі як: трудову, креативну, естетичну та інші. Це допомагає краще вивчити іноземну мову та познайомитись з іншомовною культурою без формування відрази до неї, що дуже важливо на даному етапі.

ВИСНОВКИ

Ключова роль іноземної мови у громадському вихованні школярів – це набуття тих навичок грамотності учнів, що допомагають у формуванні когнітивних та емоційних норм поведінки у соціумі незалежно від статі чи походження. Найважливіше – це якісне викладання предмету вчителем, що базується на стратегічно-професійному плані, що в свою чергу відштовхується від дитиноцентризму. Необхідно дати розуміння того, що мови - це не лише про комунікацію, а й про національну приналежність та індивідуально-культурну ідентичність. Демократичні цінності, що закладаються у дітей з раннього віку можуть базуватися на позитивному сприйнятті мовної різноманітності та соціальної інтеграції, що досягається через залучення до спілкування. Саме удосконалення такого зразка сприйняття є спільною освітньою відповідальністю всіх громадян.

Без знання рідної мови неможливе вивчення іноземної. Практика підтверджує, що ознайомлюючись із життям інших країн, школяр порівнює цю інформацію із життям своєї країни. В результаті чого зміцнюється почуття гідності, бо дитина вже спроможна вільно розповісти про свою родину, країну, історію, народні традиції, цікаві визнані місця. Виховання патріотизму було, залишається і буде головним завданням учителів іноземної мови під час вивчення таких тем як: «Звичай та традиції», «Свята», «Родина», «Мистецтво», «Спорт» та інші.

Вивчення іноземної мови на базовому рівні загальної середньої освіти зосереджено на таких цілях:

- розвиток іншомовної комунікативної компетентції (мовний, соціальний, культурний, навчально-пізнавальний);
- розвиток здатності до подальшої самоосвіти, використовуючи іноземну мову в інших галузях освіти;
- формування патріотичних якостей
- Школа – це саме той заклад, де зароджується почуття державності у молодому віці. Особливо актуально це стало у наш час, коли такі

проблеми як почуття патріотизму, національної самосвідомості та любові до своєї Батьківщини стали рушійними для виживання. Саме тому вимагається чітка та глибоко продумана система виховної освіти для підсилення державності у соціумі. Своєрідність такої програми полягає у тому, що під час вивчення учні отримують не лише знання з основ предмету, а й вміння й навички користуватися чужою мовою як засобом спілкування для отримання корисної інформації.

РЕЗЮМЕ

Робота присвячена елементам патріотичного виховання на уроках іноземних мов. Подано короткий огляд теоретичних і практичних питань з даної теми. Є актуальним для вчителів іноземних мов як джерело вдосконалення та систематизації патріотичної та виховної роботи на уроці.

У цій роботі були обґрунтовані сутність громадянського виховання в сучасних умовах та шляхи його здійснення в навчальному процесі з іноземної мови, а також визначені основні сфери впливу вивчення другої мови на виховання юного громадянина.

ABSTRACT

The work is devoted to the elements of patriotic education in foreign language classes. A brief overview of theoretical and practical issues on this topic is presented. It is relevant for teachers of foreign languages as a source of improvement and systematization of patriotic and educational work in lessons.

In this work, the essence of civic education in modern conditions and the ways of its implementation in the foreign language learning process were substantiated, as well as the spheres of the main influence of learning a second language on the education of a young citizen were determined.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Громадянське виховання <https://studfile.net/>
2. Громадянське виховання на уроках іноземної мови для 10 Клас, 11 Клас <https://vseosvita.ua/library/gromadanske-vihovanna-na-urokah-inozemnoi-movi-1989.html>
3. Знання іноземних мов є вирішальним фактором при визначенні розміру зарплати – правда чи міф? <https://ua.europa.jobs/art-znannja-inozemnych-mov/>
4. Концепція громадянського виховання. Харівська правозахисна група <https://osvita.khpg.org/index.php?id=976002302>
5. Німецькі педагоги про роль вивчення іноземної мови в усвідомленні ідентичності людини, Копил Г.О. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри німецької мови Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана http://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2010/30662/SMK_9.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. НОВОВОЛИНСЬКИЙ ЛІЦЕЙ №8 НОВОВОЛИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ. Позакласні заходи <http://novgimnasium.edukit.volyn.ua/>
7. Що таке громадянське виховання? <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2016/07/gv1.pdf>
8. Barnes, D. 1972. “Language and learning in the classroom”. In Language in Education: A Source Book, Edited by: Cashdan, A. 112–17. London and Boston: Routledge and Kegan Paul. (Section 4)
9. Dubin, F. and Olshtain, E. 1986. Course Design: Developing Programs and Materials for Language Learning, Cambridge: Cambridge University Press.
10. Cambridge Assessment English Perspectives The Impact of Multilingualism on Global Education and Language Learning Dr Lid King The Languages Company
11. Language and Civil Society E-Journal: Civic Education <https://americanenglish.state.gov/resources/language-and-civil-society-e-journal-civic-education>

12. The Learning Generation: Investing in Education for a Changing World. International Commission on Financing Global Education Opportunity, page 69.

13. The need for civic education in 21st-century schools
<https://www.brookings.edu/policy2020/bigideas/the-need-for-civic-education-in-21st-century-schools/>